

Stuber Andrea

Zsebbe kapaszkodni

112

2023-ban független színházat alapítani Budapesten imponálón bátornak mondható vállalkozás. Persze elképzelhető úgy is, hogy nincs más lehetőség. Például ha mind több végzős fiatal színész nem jut szerződéshez, munkához. Ekkor szinte csak az az út áll előttük, hogy egymással összeszokva, összefogva, azonos művészi elvek mentén csapatként próbálnak alkotni és bejutni valamelyik fővárosi alternatív játszóhelyre. De ezek anyagi forrásai, befogadói kapacitásai folyamatosan csökkennek attól, hogy az állam a független színházi szférát ignorálja. Ebben várhatóan nem is lesz változás. (Sőt, írom a választás napjának délelőttjén, egy főpolgármester-váltás esetén majd amiatt is aggódhatunk, hogy a kormány túlterjeszkedésétől megmentett fővárosi művészsínházak, a Katona, az Örkény, a Radnóti, illetve a Trafó eddigi működése, művészi iránya, profilja megmarad-e.)

A Loupe Színházi Társulás azonban más alapra és gyakorlatra helyezte magát, mint a független színházak általában. Honlapjukon a „Rólunk” fül ugyan nem visz sehová, de a főoldalon elhelyezett pár mondatban megfogalmazzák szándékait: *Hisszük, hogy egy színház akkor igazán jó, ha a szórakoztatáson túl el is gondolkztat. Ha olyan témákat dolgoz fel az előadásokban, amelyek foglalkoztatják az embereket. Olyanokat, amelyek emberekről szólnak, emberi kérdésekkel foglalkoznak, emberektől. Mert szerintünk a szín-*

ház feladata ránagyítani az ilyen kérdésekre. Ez a Loupe.

Az alakulatot szakképzett, tapasztalt, országosan ismert jó színészek hozták létre. Lengyel Tamás és Molnár Áron számos film- és tévés szerep mellett a *Magyarország Kedvenc Műsora* című kormányinfo-paródia, online közéleti-politikai szkeccsműsor alkotója is, amelynek adásaiban Horváth János Antal dramaturg-rendező is részt vesz. Molnár Áron *noÁr* mozgalma határozott emberi és közéleti állásfoglalás. A negyedik alapító tag, Lovas Rozi ez idáig a Radnóti Színház vezető fiatal színésznője, egyben tévésorozatok sztárja. Ráadásul csatlakozó partnereik, a *Bármi lehetséges, ha erősen gondolsz rá* című kétszemélyest játszó Sodró Eliza és Rusznák András ugyanez a kategória: sikeres, népszerű színészek.

A Loupe Színházi Társulásnak minden reménye megvan tehát arra, hogy a budapesti független vagy függő színházi közönségen túl az ország bármely pontján érdeklődést keltsen és vonzza előadásaira a nézőket. Nem apró stúdióhelyiségekbe, művelődési házak kistermeibe, hanem komoly befogadóképességű játszóhelyekre. Az elmúlt két évben született produkcióik azt jelzik, hogy valóban nem az ún. szórakoztató színházat célozzák. Nem bulvárkomédiákat mutatnak be, hanem olyan színdarabokat, amelyek szórakoztatóak vagy közönségbarátok ugyan, de fontos társadalmi kérdéseket érin-

tenek, gondolkodásra készítetnek, vagy az azonosulást, a beleélést kínálva empátiát ébresztenek. Különleges, nagy erejű példája ennek a Dennis Kelly monodrámájából készült *Lányok, fiúk*, amelyet Lovas Rozival állított színpadra Horváth János Antal. A *Girls & Boyst* elsőként Carey Mulligan vitte sikerre Londonban 2018-ban, és Magyarországon is találkozhattunk már a művel, legfeljebb nem tudtuk, mert Orlai Produkcióként, Fabacsovics Lili fordításában *23 perc* címmel játszotta Járó Zsuzsa.

Horváth János Antal most újr fordította a monológot Lovas Rozi számára, minden bizonnyal úgy, hogy a lehető legjobban passzoljon a színésznő szájára. Amikor a főhősnő a gyerekeivel zajló jeleneteket játssza (magában, gyerekszereplők nélkül), az ember szinte érzi rajta a megéltiséget, hiszen a színésznő és a fordító-rendező két kisgyereket nevelő házaspár „az életben”. Lassan a darabról kellene beszélnem, de nem szívesen spoilerезem a cselekményt. Mondanám, hogy csak az olvassa tovább ezt az írást, aki nem tervez színházi programot, de ehelyett inkább azt javasolnám, hogy az előadást nézze meg, és ezt a cikket hagyja a csudába (vagy a jövőre). De még mielőtt az olvasó megfontoltan itt hagyná soraimat, gyorsan rögzítem, hogy Lovas Rozi a harmincas színésznőnemzedék egyik – ha ugyan nem „a” – legkiválóbb képviselője. A kiemelkedően tehetséges fiatal színészek elismerésére létrehozott, nagy múltú Jászai Mari-díjat persze nem kapta meg, és ahogy a dolog kinéz, nem is fogja. De már jó ideje nincs összefüggés a szakmai érdem, a teljesítmény és az állami

művészeti kitüntetések odaítélése között.

A Marczibányi Téri Művelődési Központ nagytermében – ahol a Loupe produkciói Budapesten láthatók – harmadával többen férnek el, mint Lovas Rozi anyaszínházában, a Radnótiban. Háromszáz néző – plusz a pótszékések – elé áll ki a színésznő, hogy közel két órában elmeséljen egy történetet, amelyet csak addig nagyon jó hallgatni, amíg ki nem derül, mi a vége – a legdurvább családon belüli erőszak: a gyerekek legyilkolása. Egy elhagyott férj, egy ellen-Médeia (Médiász esetleg?) késeli halálra hétéves kislányát és négyéves kisfiát. Ezután leugrik a hányadik emeletről, de nem hal bele az öngyilkossági kísérletbe, így az *elárvult* anyának még módjában áll találkozni vele a tárgyaláson, ahol a férfit hosszú börtönbüntetésre ítélik.

Az előadásnak az a jótékony, egyben bravúros színészi alakítással hitelesített „trükkje”, hogy nem egy gyászmisét, egyvégtében nyomasztó tragédiát látunk, hanem egy fiatal, életteli nőt, aki elbeszéli – nem tudni pontosan, hol és kinek, vagyis hogy hová helyez bennünket, amikor a színpad széléről a szemünkbe néz és magyaráz nekünk – az élete történetét. Ami a darab cselekményének nagy részében éppen olyan, mint sok más lányé, nőé, asszonyé. Bulizás, pasizás, párkapcsolati tapasztalatok nyomán elvárások alakulása, majd (egy repülőtéren sorban állva) megismerkedés a fiatalemberrel, aki nem olyan, mint azok, akikkel eddig próbálkozott. Megértőbb, támogatóbb, megoldóbb. Házasságra lépnek, boldogok, gyerekeik születnek. Közben az asszony dolgozni kezd, dokumentumfilm-fejlesztő vállalkozása egyre

jobban fut, fesztiváldíjak érlelődnek, miközben a férj cége lassan tönkreszök és csődbe megy. Ez lesz az a helyzet, amelyben a házasság szinte észrevétlenül hatalmi harccá válik. Pontosabban előbb-utóbb kiderül, hogy minden a férfi hatalmáról szól. Abban a hagyományos, demokratikus társadalomban, ahol az intézményeket és a szabályokat a férfiak találták ki és határozták meg a maguk, a céljaik, a pozíciójuk, az uralmuk érdekében.

A monodrámá szövegének első fele üde, élvezetes, csajós beszámolóként hangzik el. A neheze utána jön. Lovas Rozi fehér pólóban, sötét nadrágban, zsebre dugott vagy elővett kézzel és elragadó gesztusokkal mesél. (Megnézve a külföldi *Girls & Boys*-bemutatók fényképeit a neten, feltűnő, hogy az összes színésznő vágott zsebes nadrágot visel. Elképzelhető, hogy szerzői előírás ez. Empatikus instrukció. Nyilván tudja a tapasztalt színházi szerző, hogy milyen segítség lehet ez a színészeknek: zsebbe kapaszkodni.) Lovas Rozi körül a színpadon mindössze három, nagykapunyi fémkeret magasodik egymás mögött, mint minimális házváz. Ezek a színes revüfényssorral felszerelt keretek felvillannak olykor. A hátsó falat is fények színezik időnként, hol kék, hol bordó, hol vö-

rös. Hátul középen egy fáradt rózsaszín pamlag áll, amely talán csak a gyerekjelenetekben játszik. De nincs a színpadképben semmi hangsúlyosabb és sokatmondóbb, mint ez a szép, egyszerű, barna hajú, barna szemű, tiszta arcú nő, aki a lehető legnagyobb színészi biztonságban áll elől, kisugárzása eljut a nézőtér legtávolabbi székéig is. Minden szava, mozdulata természetes, lendületes, életteli. Legutóbb színházban, alighanem a Radnótiban láttam Lovas Rozit a Bartis Attila-féle *A végében* mint némán figyelő, titokzatos, szűkszavú, végzetes nőt. Itt most olyan asszonyt ad, aki mindent kibeszél magából. Még a kibeszélhetetlent, az elmondhatatlant is. Aminek szörnyű fájdalma már akkor átsuhan az arcán néha, amikor még fogalmunk sincs hősnőnk tragédiájáról, veszteségéről. Olyan erős jelenidejűsége van ezeknek a színészi pillanatoknak, ami hirtelen egybemos múltat, jelent, jövőt. Életet, halált. Másokat és magunkat egyszerre.

Lányok, fiúk. A Loupe Színházi Társulás előadása. Játssza: **Lovas Rozi**. Író: **Dennis Kelly**. Fordító-rendező: **Horváth János Antal**. Díszlet: **Szabó Márton István**. Jelmez: **Pattantyus Dóra**. Koreográfus: **Molnár G. Nóra**. Zene: **Hunyadi Máté** és **Szendrey-Nagy Olivér**.